

KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom
„Koroški Slovenec“,
Wien V., Margaretenplatz 7.

Rokopisi se naj pošljajo na naslov:
Žinkovský Josip, Wien
V., Margaretenplatz 7.

List
za polifiko, gospodarstvo
in prosveto

Posamezna številka stane 50 kron.

Posamezna številka stane 50 kron.

Izhaja vsako sredo.

Stane četrtletno: K 400.—

Za Jugoslavijo
celoletno: 40 Din.
polletno: 20 „
četrtletno: 10 „

Leto II.

Dunaj, 5. julija 1922.

Št. 27.

List stane od 1. julija do 30. sept. 1922

za Avstrijo . . . 400 kron,

za Jugoslavijo . . . 10 dinarjev.

Posamezna številka bo stala 50 kron.

Upravništvo.

Redni letni občni zbor „Pol. in gosp. društva za Slovence na Koroškem“

(Konec.)

Slednjič naj še omenim na kratko
naše gospodarske naloge.

kakor smo si jih načrtali v okvirju našega političnega in gospodarskega društva, kajti poleg mladinskega in ljudsko vzgojnega vprašanja bo treba najbolj upoštevati in pospeševati naš gospodarski razvoj. In ravno v gospodarskem oziru smo prišli koroški Slovenci po plebiscitu v zelo mučen položaj. Dočim smo imeli v stari Avstriji še vse bolj svobodne roke ter vzdrževali lahko stalne stike s kmetijsko družbo v Ljubljani, ki je oddajala tudi našim kmetovalcem razne kmetijske potrebščine, so danes vsled med nami nastale državne meje te ugodnosti odpadle. Tukajšnje deželne gospodarske organizacije pa delujejo naravnost enostransko. Slovenci nimamo o istih svojih zastopnikov in zato tudi nobenih garancij, da bodo nudile vsem njenim članom neglede na narodnostno pripadnost in politično prepričanje, iste pravice in isto upoštevanje. Zlasti pri oddaji takomimenovanih „Bergegüter“ je bilo opaziti, da so dobivali to blago le pristaši, Bauernbunda, dočim našinci, ki so ostali zavedni in značajni Slovenci pri tej razdelitvi niso bili upoštevani.

Zato smo prišli do prepričanja, da nam treba kakor v političnem, tako tudi v gospodarskem oziru ustvariti si svojo samopo-

moč in v ta namen organizirati in spopolniti naše zadružne organizacije. Začetek je bil napravljen z ustanovitvijo.

Zveze slovenskih koroških zadrug v Celovcu.

Ta naša Zadružna zveza šteje danes 40 članic in je začela poslovati, ker se je posrečilo pridobiti stalnega zadružnega poslovođa. Naše stremljenje mora iti za tem, da Zadružna zveza, ki bo imela tudi revizijsko pravico, pomaga urediti najprej vse naše denarne zavode na Koroškem, ki so po prekucijah zadnjih let ostali deloma brez večjih moči in zato zanemarjeni. Njena naloga bo tudi, skrbeti za strokovno izobrazbo ter zadosten naraščaj mladih posojilničarjev in izurjenih uradnikov v zadružnih poslih, kakor tudi dajati posojilnicam in posameznim članom potrebna navodila in pojasnila. Sploh pa se bo moralo osredotočiti vso našo denarno poslovanje v okvirju Zveze koroških zadrug, ki bo potem takem postala neka denarna centrala za naše zadružništvo, in je kot taka naravnost neobhodno potrebna, kadar bo začela poslovati.

Koroška gospodarska zadruga v Celovcu.

Namen te zadruge bo predvsem preskrbovati njene članice z različnimi kmetijskimi in gospodinjstvenimi potrebščinami po primernih cenah kakor tudi na drugi strani skrbeti za vnovčevanje njihovih gospodarskih pridelkov, posebno pa na račun članov ali na svoj račun prevzeti dobavo kmetijskih pridelkov in izdelkov za državo, okraje, občine in druge velike odjemalce, širiti med svojimi člani strokovno znanje s poučnimi gospodarskimi shodi, predavanji, z izdajanjem spisov in pismenih navodil dajati jim nsvete v gospodarskih zadevah.

Zadružna misel je tista mogočna sila, od katere razumevanja ni le odvisen veš naš napredek v gospodarskem oziru, marveč tudi naš kulturni razvoj in narodni obstoj sploh. Od tega, kako bodo naši zadrugarji znali uveljavljati zadružno geslo: „e d e n z a v s e, v s i

z a e n e g a“, je odvisna vsa naša bodočnost. Zato je pričakovati z vso opravičenostjo, da bodo koroški Slovenci znali ceniti pomen in delo naših zadružnih organizacij in se jih tudi dosledno posluževali.

Tajinkovo poročilo se je vzelo na znanje. Besedo je pozvel nato blagajnik, ki je poročal o povoljnem stanju društvene blagajne. Ker pravila niso odgovarjala več popolnoma društvenemu namenu, so se nekatere točke izpremenile. Sprejel se je tudi poslovnik.

Članarina se je zvišala na 100 K letnih in vpeljejo se društvene izkaznice.

Novi odbor: Predsednik g. poslanec Ferdo Kraiger; odborniki: Fran Aichholzer, dr. Fran Petek, Anton Gastl, Ivan Starc, Valentin Vertič, Fran Kriegl in Ivan Vošpernik.

Deželni glavar Florijan Gröger priznava koroškim Slovincem manjšinske pravice.

Celovec, dne 12. junija 1922.

V zaključni seji deželnega zbora dne 3. t. m. je podal deželni glavar Florijan Gröger koncem seje naslednjo izjavo kot odgovor na svoječasnno interpelacijo nemškutarškega poslanca Glantschniga in vsenemških sodrugov, ki odrekajo narodnim Slovincem na Koroškem vsako eksistenčno pravico. Odgovor, ki je v marsičem zanimiv, podajamo po „Klagenfurter Zeitung“ dobesedno. Glasi se:

„Ker se je prebivalstvo glasovalnega ozemlja pri plebiscitu dne 10. oktobra 1920 izreklo z veliko večino za koroško deželo, sta ponovila deželni zbor koroški in bivša deželna vlada že prej podana zagotovila in svečane obljube, da hočeta v na novo pridobljenem ozemlju obstoječa težka nasprotstva izravnati ter vzpostaviti med obema narodnostima mir in složnost. To načelo je moralo služiti kot smernica za celo upravo bivšega glasovalnega ozemlja, pri čemur si je bila deželna

PODLISTEK

Cirilju Kandutu v slovo.

V lepem poletnem jutru, ko je solnce najbolj prijetno ogrevalo naše zelene hribe in doline in dajalo lečilne moči nebrojnim cvetkam, zatulila je pretresljiva žalostinka preko koroških planjav. Zaplakal je Rož, ki je izgubil svojega zvestega sina, zaihtela je Podjuna, ker je nehala biti srce njenega dobrega učitelja. Tuga in žalost je legla na cel slovenski Korotan, ker nima več svojega duhovnika, prijatelja in voditelja. Grobovi tulijo!

Cirila Kanduta ni več. Zavratna bolezen je pretrgala nit njega mlademu življenju. Dne 22. junija je odnehalo biti njegovo blago srce in dne 24. junija so ga položili na Dunaju k večnemu počitku.

Dragi bratec Ciril! Ni mi bilo mogoče prihiti k Tebi, ko si se poslavljaj od tega sveta, nisem smel stati ob odprtem grobu in Ti izreči zadnji bratski pozdrav; zato dovoli, da se potom lista poslovim od Tebe.

Ciril, je-li res, da si šel? Morda so pa vendar le hude sanje? O, da bi bile le sanje!

A pismo in brzojav, ki ležita na moji pisalni mizi, govorita resnico. Ciril, šel si v večnost ne da bi se poslovil od nas Korošcev. Zapustil si nas v najlepši dobi svojega življenja, ko si dopolnil komaj dvaintrideseto leto. Zapustil si nas v času, ko bi Te najbolj potrebovali. In tam v tujini si legel v mrzli, hladni grob. Domovina, katero si tako ljubil iz dna svoje duše, za katero si daroval vse svoje moči, svoje zmožnosti in tudi svoje zdravje, ti še groba ni smela dati. Ciril si li slutil, da Ti je odmerjena tako kratka doba življenja, da si se že v rani mladosti in z neprekosljivo vnemo posvetil narodnemu delu?

Ravno zdaj se prav živo spominjam, kako si že v gimnazijskih letih nas druge bodril in da so Te že tedaj radi Tvojega narodnega prepričanja takorekoč še otroka začeli preganjati. S kakšno vnemo si se pripravljaj na svoj vzvišeni poklic. Mi drugi smo Te le občudovali a slediti Ti nismo mogli. Bog Te je obdaroval z izredno bistroumnostjo in z darom globokozamišljene in prepričevalne govornice. Ze kot bogoslovec si nastopal kot govornik in pridigar in že tedaj je zaslovelo Tvoje ime širom slovenske Koroške. Po končanih bogoslovnih študijah Te je gnalo v inozemstvo, da bi se na

življenja sliki naučil, česar Ti šola ni mogla nuditi, a vojna je prekrizala tvoje načrte. Udal si se, stopil si v pastirstvo in začel v Podjuni z vso vnemo in šilo delati za Boga in za naš mili slovenski narod na Koroškem. Nasprotniki so se Te zbalili in začeli delati na to, da greš na vojno. Ker ni si poznal bojazni, se, čeprav bi se lahko ubranil, nisi obotavljal in si prebil nad tri leta skoro neprenehoma na fronti. Tam si žrtvoval tudi svoje zdravje. Po končani vojni nisi iskal počitka kot so to storili drugi, ampak se v Rožu oprijel z dušo in srcem dela za Boga in za narod, za katerega si gorel z vsemi silami svojega srca. Ker ti ni bilo prihranjeno nobeno prepanjanje, so tudi to pot bili prekrizani tvoji načrti. Nekega večera si moral vzeti palico v roko in drugi par čevljev pod pazduho in v temni zimski noči bežati preko visokih Karavank i z domovine v tujino, ker je bilo ogroženo tvoje življenje. Čeprav preganjan čeprav brez miru in pokoja si se vedno in povsod neumorno trudil za svoj narod. Tožil in jamral nisi nikoli, čeprav smo brali iz tvojega obraza žalost in bolest. Bil si vedno vesel in tako dobro razumel razvedriti tudi druge. Tvoje življenje tako prav znači križevo pot koroškega Slovencega.

vlada kot posredna upravna oblast v svesti, da se ta cilj ne da doseči v kratkem času in da razvnete strasti in nacionalna razburjenost v tem ozemlju z vsemi slabimi, posledicami morejo dovesti le polagoma do mirovnih razmer.

Tembolj pa je obžalovati, da se mora uprava izvestnega ozemlja pri njenem prizadevanju za izravnavo teh nasprotstev boriti z velikimi težkočami in da mora celo ugotoviti poostreitev nacionalnih sporov v nekaterih jezikovno mešanih ozemljih. Dozdeva se, kakor bi se nekateri krogi v bivšem glasovalnem ozemlju z danimi razmerami ne hoteli sprizjantiti ter stremijo z vsemi sredstvi propagande za spremembo. Temu nasproti se mora ugotoviti, da je brezuspešno in nevarno spregledati realna dejstva in vzbujati upe, ki niso izpolnivi. Na drugi strani pa se mora omejiti tudi nacionalna nestrpnost tistih krogov, ki mislijo, deželna vlada se more izogniti določbam mirovne pogodbe. Pri mirnem preudarku in medsebojni toleranci se bo posrečilo vstvariti vstrajen mir med Nemci in Slovenci v dvojezičnem ozemlju. Zato se obračam na prebivalstvo dvojezičnega ozemlja in njene zaupnike v resni uri in z nujno prošnjo, da nastopi pot sprave in služi s skupnim delom deželi in državi.

Koroški deželni zbor in deželna vlada sta svečano izjavila, da sta voljna braniti pravice koroških Slovencev in ravnati z njimi kot enakopravnimi deželani in državljani. To obljubo izpolniti, se je deželna vlada doslej vedno prizadevala, pri čemur je bila izpostavljena očitkom z nemške in slovenske strani, da postopa pristransko. (!) Kljub temu pa bo deželna vlada izpolnjevala njej naložene dolžnosti, stopajoč po načrtani poti naprej ter držeč se pravice in zakonov skušala varovati interese celokupnega prebivalstva v bivšem glasovalnem ozemlju. V tem smislu si zaprosim podpore od visokega deželnega zbora in prebivalstva dežele.

Vsekakor lepe besede, ki jih slišimo iz ust predstavnika koroške deželne vlade. Čudimo se le, da je našel deželni predsednik šele po poldrugem letu po plebiscitu, ko smo morali prehoditi narodni koroški Slovenci celo trnjevo pot, toliko poguma, da si je upal povedati renegatskim klevetnikom in njihovim vsemenskimi pomagačem, da koroški Slovenci nismo brezpravna para s katero se sme poljubno pometati, marveč da smo po mirovni pogodbi in svečanih obljubah koroških oblasti ravnopravni deželani in državljani. Saj je politično in gospodarsko društvo v Celovcu precizovalo stališče slovenske manjšine na Koroškem vendar že v spomenici, ki je bila izročena deželnemu glavarju dne 18. avgusta l. l. in ki je v popolnem soglasju z njegovimi izvajanji. Kljub temu pa deželna vlada do da-

In ko smo po nesrečnem plebiscitu izgubili skoro vsi smer naši poti in našemu delu, si bil Ti hitro na jasnem. „Ostanimo zvesti narodu, delajmo s tem večjo v nemo zanj, ker bo še bolj potreben naše pomoči in če je treba umrmo zanj“. In res si bil na vse pripravljen. Še mi je v spominu, da si dvakrat pisal na škofijstvo in prosil za razna mesta z edino željo, da še nadalje ostaneš na Koroškem in delaš za neumrjoče duše naših koroških Slovencev. Ko je druge skrbelo samo to, kako bi najprej dobili vagone in izginili iz Koroške, si Ti že delal načrte bodočemu delovanju. A tudi pri škofijstvu one dneve niso imeli srca za nas, najmanj pa za Te. Še Te vidim, kako si bil žalosten, ko si mi kazal dekret za Prevalje. Ker si svoj čas obljubil pokorščino, si tudi sedaj ubogal, čeprav Ti je krvavelo srce.

In kakšna je bila Tvoja zadnja po iz Koroške! V Pliberku, v onem kraju, kjer si pastiroval z mladeniškim idealizmom so bili pripravljene bajonete, da Te izženejo. V pozni temni noči si moral, kakor najhujši razbojnik zapustiti zasluženo Koroško. Si li to zaslužil Ti, moj Ciril, ki si koroško slovensko ljudstvo in njega grudo tako iskreno ljubil! Misli bi si, da se boš zdaj otrešel koroškega prahu in zavrgel

nes še ni ugodila niti eni naši opravičeni zahtevi. Ali bo ostalo tudi tokrat samo pri lepih besedah? Mi pa hočemo videti že enkrat dejanja.

V vsako slovensko hišo „Koroškega Slovence“!

Dekleta, žene — strmimo naše vrste!

Z žalostnim srcem opažam kako malo je med nami ženskami edinosti. Ena misli to, druga zopet drugo, a nobeni ni mnogo za skupno delo, kjer bi se skupno vnevale za našo dobro stvar, da bi se zavzele za to, kar nam svetujejo za vse dobro vneta dekleta. Vemo sicer same, da bi bilo vse to prav, a brani nam najbrž naša prevzetnost, češ, ravno tako ne bo kot drugi želi. O, drage žene in dekleta! Vse se v sedanjem času giblje, vse se združuje. Ali hočemo me v tem času držati roke križem, hočemo vse to le od daleč gledati, li hočemo še naprej spat? Odgovor naš naj bo: Ne! Vzdriniti se hočemo, naj izgine vsa prevzetnost in zavist iz naših src, naseli naj se pa v njih pogum in požrtovalnost. Spojimo se vse brez izjeme v veliko armado, ki bo imela nalogo dvigniti naš rod iz propalosti, dati našem slovenskemu ljudstvu na Koroškem drugo lice, ga vzgojiti v značajen, zaveden in veren rod. Saj je vse to odvisno od ženske, kateri je izročena vzgoja narodnega naraščaja.

O, da bi mi bilo mogoče vsem ženam in dekletam v dno srca vsaditi gorečnost, razumnost in požrtovalnost k vsem dobrem! Da bi bile navdušene delavke za procvit našega naroda v verskem, nravnem in narodnem oziru.

Žene, dekleta! Kjer so izobraževalna društva, vstanovite svoje odseke, kjer teh ni vstanovite ženska društva! Oklenimo se teh s celim srcem, delajmo v njih in lahko bomo spoznale, kaj nam je storiti, da bomo naš cilj dosegle. Saj vidimo, kakšni uspehi se dosežejo v župnijah, kjer so žene in dekleta združene in kjer so tudi delavine. Ženska društva in odseki naj bodo varuhi naše mladine!

Kvišku torej, na delo! Vzdrini se ženstvo slovenske Koroške, podaj si k edinosti roke in delaj pogumno! Vspeh ne bo izostal.

Vzemite tudi druga dekleta včasih pero v roke in pišite kaj v naš list! Delajmo, ker resni so dnevi! Lahko bi nam kdo pozneje očital, če čas, v katerem še lahko kaj dosežemo, zamudimo.

Pozdravljene sestre!

Slovenka iz Roža.

ali vsaj pozabil to nehvaležno ljudstvo. A ker si nas res ljubil, si nam tudi vse odpustil. Tvoje srce je ostalo pri nas. Začel si iskati pot nazaj in ker Ti je bila pot k nam zaprta, si šel na Dunaj, da bi od tod delal za nas koroške Slovence. Življenja sile si hotel v nas pomnožiti in pri tem delu Te je našla bolezen, kateri je sledila neizprosna smrt. Bog je gledal Tvojo ljubezen in videl Tvoje žrtve. Zdelo se mu je dosti in zato Te je odpoklical.

Tako si šel Ti zlata, plemeni ta duša. Dosegel si svoj cilj — večno domovino.

Mi pa stojimo in plakamo in še groba nimamo, da bi šli tja in se razjokali. Nimamo groba, a Tvoj duh in Tvoj spomin bo živel med nami, dokler še bije, na lepi slovensko-koroški zemlji zadnje slovensko srce.

Ti, bratec Ciril, pa prosil gori nad zvezdami Vsemogočnega za nas, za našo krasno domovino, da postane srečnejša in slavnnejša kot je bila za časa Tvojega življenja.

Počivaj v miru!

Tvoj brat Bronislav.

POLITIČNI PREGLED

Avstrija.

Štrajk na železnicah in pošti je končan. Zmagala je vlada, ker so nastavljenici sami prišli do spoznanja, da je načrt povišanja plače, ki ga je predložila vlada, bolj pravičen in ugoden kot oni, ki so ga izdelali voditelji socialdemokracije. Bil je ta štrajk velika nevarnost za obstoj Avstrije, ker se ni šlo samo za povišanje plače ampak za vprašanje, kdo da prav za prav v Avstriji vlada, ali od ljudstva izvoljena vlada, ali par voditeljev socialdemokratskih organizacij. Še ni bil ta štrajk končan in že so začele stavkati cestne železnice na Dunaju, terej štrajk socialdemokratov proti svojim lastnim voditeljem, ki sedijo sedaj na občinskih stolih. Trajal je pet dni in le po dolgotrajnih pogajanjih se je posrečilo ga ustaviti. Vprašanje je samo, kdaj da bo izbruhnil prihodnji štrajk.

Nemčija.

Nemška država se nahaja v veliki razburjenosti. Dne 25. junija je padel glavni mož nove Nemčije Rathenau. Državni kancelar dr. Wirth je podal izjavo, ki ugotavlja, da je obstoj republike v nevarnosti. Nacionalistični krogi so delali na vso moč, da se republika uvrže in upelje zopet cesarstvo. V zaroto so pazleteni tudi ministri in visoki uradniki. Voditelji so Vilhelmovi generali in častniki, ki menda razpolagajo z 300.000 izvežbanimi in oboroženimi prejšnjimi vojaki. Tudi del državne vojske ni zanesljiv. Da se štiti republika, se je izdala nova postava, ki občutno kaznuje vsakega, ki bi delal proti republiki. Enega izmed morilcev so prijeli, imena ostalih dveh so znana. Imenujejo se: Tchow, Fischer, Knauer. Vsi trije so bivši oficirji in člani organizacije Consul, ki je sodelovala pri umoru Erzbergerja in pri napadu na Scheidemanna. Pri njih so našli pisma državnika Helffericha, generala Ludendorfa in drugih znanih mož. Aretirali so več kot sto drugih ljudi, ki so vedeli za umor ali pripomogli k njemu. Delavstvo je pripravljeno, do skrajnosti braniti republiko. Je nevarnost, da izbruhne v Nemčiji meščanska vojska.

Irska.

Pri zadnjih volitvah je bilo na Irskem izvoljenih 58 kandidatov koalicije, ki so angliški pogodbi prijazni, 36 republikancev, nasprotnikov te pogodbe, 17 pristašev delavske in 17 poslancev kmetske stranke.

DNEVNE VESTI IN DOPISI

Globasnica. (Shod.) Dne 5. junija se je vršil pri nas pod vodstvom poslanca Kraigerja shod slovenske stranke. Na zborovanju je govoril štebenjski župnik o delovanju slovenskih poslancev v koroškem deželnem zboru in o smernicah nadaljne politike slovenske stranke. Govornik je žel za svoja zanimiva in šaljiva izvajanja burno odobrovanje od strani mnogostevilnih zborovalcev. Po shodu so naši igralci izvrstno igrali burko v dveh dejanjih: „Tri ptički.“ Kar pa je slišala praviti „Kor. Domovina o tem lepo uspelem zborovanju je izmišljotina starih babnic, okrog omenjenega lista.

Iz grebinske okolice. Poslušajte katere se dobrote, ki jih deli Heimatdienst koroškim Slovincem! Začnimo kar gor na planini. Po plebiscitu je prišlo k Simonu Kuster nekaj planincev in mu žugali, da mu bodo vse požgali. In res mu je nedolgo po tem pogorelo o polnoči vse, da si je mogla rešiti družina komaj golo življenje. Videle so se stopinje ali zgodilo se ni nič. — Dne 8. oktobra lanskega leta je obljubil Alojz Kariš pd. Košej hlapcem polovnjak mošta in vsakemu po 100 K ako napadejo Boštjana Hudelista pd. Mikica v Gabrjah. Prišli so res Košejevi sinovi in hlapci ter sosedovi s koli in gorjačami, razgrajali okoli bajte ko obsedeni, da je šestleten fant še sedaj bolan. Oče je moral zbežati v gozd in eden od bande je celo 4krat za njim ustrelil. Boštjan Hudelist je naznanil zadevo orožništvu, pritoževal se pri vseh uradih ali za Slovence se ne zmeni živa duša, pa naj je rumenega, rudečega ali zelenega plemena. Stvar je pa tudi še ta, da

MI IN ONI

Muzej. Nov muzej dobimo v Celovcu. Ustanovili so ga heimatdienstlarji, katerim se je pridružil tudi knezoškof. Razstavili bodo v novem muzeju predmete, ki spominjajo na koroške „abwehrkämpfe“ in plebiscit. Pričakujemo, da nas koroške Slovence ne bodo zopet prezrli in zapostavili, kakor vedno, ampak nas upoštevali in nam odkazali v muzeju častno mesto, kjer bodo razstavljeni vsi dragoceni predmeti, katere so „abwehrkämpfarji“ v slov. cerkvah, župniščih in pri zavednih Slovencih rekvirirali za — muzeum.

DRUŠTVENI VESTNIK

Podsinnjavas. (Igra.) V nedeljo 18. junija se je vršila v Podsinnjavasi igra „Domen“ ki jo je priredilo izobraž. društvo za Št. Janž in okolico. Že celo dobo poprej so fantje postavljali oder in pripravljali prostore pod kozolcem Gašperjeve gostilne, pod katerim je prostora za 500 oseb. Z vseh strani je bila napovedana obilna udeležba, ali rani dež je oddaljene zadržal. Udeležba je bila zelo povoljna in je sestojala večinoma iz domačinov. S predstavo smo bili izredno zadovoljni. Posebno odlikoval se je berač Urh (g. Müller), tudi Domen (g. Valentin), in Jurc (g. Wieser) ter Sova (g. Blühml), so igrali nad vse pričakovanje dobro. Krasno so izvršile svoje vloge dekleta Anka (gdč. Katica Gabriel), ki je pravi gledališki talent, Meta (odč. Marica Užnik) in Jerica (gdč. Mojcka Gabriel). Pa tudi ostali igralci zaslužijo pohvalo. Fantje in dekleta le tako naprej, želimo, da bi se še večkrat tako pokazali! Po igri so domači tamburaši zaskvirali par lepih komadov in dekleta so nabrale s prodajo šopkov 14.837 K za tiskovni sklad. (Tako marljivim dekletam naše priznanje in zahvala. Op. ured.)

RAZNE VESTI

Napredek moderne kirurgije. Moderna kirurgija, ki je med in po vojni silno napredovala, je zopet dosegla nov uspeh. Francoski listi poročajo na dolgo in široko o novem čudežu modernega zdravilstva. Nek veterinar iz zadnje svetovne vojne, Vialla po imenu, je tekom bojev pri Verdunu izgubil jezik in spodnjo čeljust. Zdravniki so se dolgo trudili, da ga zopet „popravijo“, končno pa se jim je to tudi posrečilo. Napravili so mu umejno čeljust, umetno nebo v ustih, h korenu jezika pa so mu prišli jezik iz gumija. Delo je vodil dr. Eugene Quenotte. Mož baje sedaj zopet lahko precej razločno in pravilno govori.

— Na Francoskem dobe stariši od države za šestega otroka 100 frankov in ona prevzame razen tega še skrb za vzgojo in šolanje.

— Pri potovanjih v sosednje države se sme nesti brez posebnega dovoljenja 200.000 avstr. kron s seboj.

— Zlata pariteta se je zvišala na 3600 K za eno zlato krono.

— V Jugoslaviji se je znižal obtok bankovcev za 58 milijonov dinarjev. Sedaj je še 4 milijarde 748 milijonov 51 isoč 5 dinarjev papirnatega denarja v prometu.

— Otroci hodijo v Italiji v šolo oboroženi.

GOSPODARSKI VESTNIK

Kako dolgo še?

(Dalje.)

28.000 kmetij imamo v deželi, rečimo da so bile počez v mirovni dobi vsaka vredna 10.000 zlatih kron vkup, tedaj 280 milijonov, to bi bilo 280 milijard sedanjih, tedaj lahko vknjižimo na koroške kmete 140 milijard! A dolg je le tam kaj vreden, kjer se obrestuje; bremena, ki so se naložila in se nalagajo našim kmetom pa so že tolika, da jih kmet več ne more nositi. Kaj bo potem četudi kmet reče: Prijatelji! Vaš suženj tudi jaz nisem, delo ustavim, delal bom kar potrebuje družina, drugi pa napravite kar vam drago! Ali bo potem dežela ali država dala na dražbo

28.000 kmetov na Koroškem? Ne! Kmetija je kmečka last in do tega ne bo prišlo, da se bo jemalo kmetom, kar je njihovega. Kmet je bil pred državo, in država je tu, da vsakogar varuje, kdor si pošteno služi svoj kruh, ne pa da ljudi zatira. Predno se izvedejo takšni načrti, naj vrag vzame sedanjo Avstrijo! Socializirati zemljišča, se pravi jemati ljudem orodje, skaterim delajo, to se pravi prodajati konja, s katerim moraš orati, se pravi sekati sadno drevje, da z njim kuriš, se pravi prodajati žito, ki se potrebuje za setev, to se pravi pokopavati poljedelstvo, edino gospodarsko stroko, v kateri se da še kaj zaslužiti, ako bojo ljudje hoteli delati. Dela pa je tu seve največ in tu bi našel dela vsakdo, ki se dela ne boji!

Za Arbeiterico se je zglasil v sedanjih krizi še žid dr. Bauer: „Uredijo se naj agrarni davki, državna podjetja naj se uredijo s tem, da jih delavstvo sooskrbuje.“ Delavci so nam sooskrbovali Wöllersdorf, pa je država plačevala letnih 13 milijard pri eni sami tovarni povrh! Delavci sooskrbujejo arzenal na Dunaju in država plačuje milijarde povrh! Dr. Bauer pa zdaj trdi, da treba železniške sluge dati v ravnateljstvo in ravnatelje in nadzornike na progo, da bojo kidali sneg po letu ali po zimi pa bo vse šlo, in železnica bo dajala zopet dobička!

Dne 13. in 14. jun. se je pričakoval — polom. Dunajski listi so poročali, da je ententa pozivala Češko in Jugoslavijo, da zasedete Avstrijo, a ste odklonili. Svojčas je Avstrija zasedla Bosno, pa je postalo to zasedanje povod vojski in državnemu razsulu. Pripravljena pa je bila Italija, napraviti pri nas red, a Franciji to ni bilo po volji, ker je sodila, da se dela v prilog Angleške. Zdaj so obljubili dunajski „kapitalisti“ — Njega veličanstvo Rothschild, srednjeevropska Länderbank, Anglo-banka i. dr., da ustanove novo banko, ki bo izdajala nov denar in prevzela starega. Ti kapitalisti sede tako visoko, da jim ne morejo do živnega z nobeno revolucijo. Ako stvar razumemo, se to pravi: naši vladi se vzame stroj, s katerim se je doslej tiskalo avstrijsko papirnatost bogastvo in se izroči ljudem, ki vedo, kaj pomeni za državo neprestano izdajanje ponarejenega denarja. Poljubno razmetavanje denarja s tem neha. Morda stvar pojde, morda ne, bomo še le videli; ako ljudje ne bojo štedili in delali bolj kakor do zdaj, bodo nazadnj: tudi banke vrgle antanti vse pred noge.

Žid Sieghard je nedavno na občnem zboru neke banke dejal: „Prvi dan republike naj bi se bilo ljudem povedalo, da smo se preselili iz velike hiše v barako. Konec se mora napraviti anarhiji v izdatkih: Več dohodkov, manj izdatkov, in potem si brez tuih posojil še ne moremo pomagati.“

Nova banka na Prevaljah. Jadranska banka podružnica Maribor je ustanovila na Prevaljah svojo ekspoziuro. Opozarjamo naše čitatelje na ta zavod, ki je za potnike in trgovce velikega pomena, ker bodo lahko tam prodajali in kupovali tu- in inozemski denar, kar bo pospeševalo in olajšalo medsebojne trgovske stike.

Dunajski trg. Voli kg živé teže po 2400—3500 K, biki 2300—3300 K, krave 2300—3300 K, teleta 2700—4600 K, ovce 1300—3000 K, pitane svinje 4800—6500 K, ostale svinje 4500—5000 kron. Mesne cene: kg govejega mesa 5000—9200 K, telečjega 4000—10.200 K, ovčjega 3000—4000 K, svinjskega 5800—8000 K, slanina 6000—8000 K, surovega masla 8000—9000 K. Krompir lanski 1 kg 200—220 K, letošnji 680—700 K, redkev 40—70 K, črešnje 500—1400 K, jagode 3900—5000 K, kumare 300—700 K. Jajce 270—280 K. V prežni konji lahki 380.000—500.000 K, težki 700.000—1.500.000 K, za klanje 950—2000 K kg. Seno lansko q po 41.000—75.000 K, letošnje 60.000—80.000 K, detelja 67.500—70.000 K, slama 20.000—22.000 K.

Borza. Curiah, 30. junija, Avstrijska krona 0,027/8. Dunaj, 3. julija: Dinar 242 K, ogrska krona 18 K, češka 373 K, lira 930 K, dolar 19.300 K, marka 48 K, švicarski frank 3700 K.

Mašna zveza

v prid afriškimi misijonom obstoji iz 300 svetih maš, katere se vsako leto berejo v kapelici sv. Petra Klaverja v Rimu za žive in mrtve ude. Udje te mašne zveze plačajo enkrat za vedno 50 Kron. V mašno zvezo se vpisujejo tudi otroci in umrli. Dajmo svoje drage in tudi ljube rajne vpisati v to zvezo, da jih ljubi Bog kmalu reši iz vic trpljenja. Ne moremo jim skazati večje ljubezni. Naznanila in udino je treba poslati Družbi sv. Petra Klaverja v Salzburg, Dreifaltigkeitsgasse 19. Udje dobijo tudi sprejemno podobico, zato pa je treba priložiti še posebej za poštnino 25 K, če jo želijo.

Za tiskovni sklad so darovali: M. Kuhs 18 D, J. Verhovnik 1-D, T. Ogris 5 D, Fr. Mauchler 4 D, vsi topilnica Žerjav pri Črni, Petrič J. Gorčice 1000 K, Konečnik K. Vogrče 300 K, Slovenci v Glinjah 1000 K, neimenovani pri Gospi Sveti 200 K, neimenovani 250 D, F. K. v Ljubljani 150 D, neimenovani iz Rožne doline 100 D, A. B. iz Jezerskega 120 D, Podlipnik, Dolje 80 D, neimenovani iz Slov. Gor nabral 300 D. Darovalcem iskrena hvala. Posnemajte!

Listnica uredništva.

Dobročlan. Ime nismo mogli več najiti. —

Listnica upravnštva.

Izobraževalno društvo Šmihel. Položnice dobite v pisarni v Celovcu.

V župnišču bez gospodarstva se sprejme

kuharica 42

Ponudbe je treba poslati na upravo lista pod šte. 45.

Proda se lepo posestvo
v Libeličah-Koroško

Hiša tik farne cerkve in šole, moderno gospodarsko poslopje, 19 oralov njiv in travnikov, 14 oralov gozda, velik sadni vrt, električna razsvetljava. Cena neobvezno 200.000 Dinarjev. Po dogovoru se posestvo tudi zamenja za gostilno, žago, mlin ali kaj enakega.

Pojasnila daje

44

And. Marinz, Postleifling, Kärnten.

Vabilo.

Slov. kat. izobraževalno društvo za Št. Janž

ponovi igro

46

„Domen“

v nedeljo dne 9. julija ob 2. uri popoldne pod milim nebom na lepem senčnatem vrtu tik cerkve v Št. Janžu.

Po končani prireditvi svira domači tamburaški zbor in poje pevski zbor iz Sveč. Če bo vreme predpoldne deževno, popoldne pa lepo, se igra vrši.

Zabava bo izvrstna. Pridite vsi od blizu in daleč!

Konec ob 9. uri zvečer.

Vabi odbor.